Insurance, Life — Sweden

Catalog

FÖRSTA SKANDINAVISKA

LIFFÖRSÄKRINGS-KONGRESSEN

I

STOCKHOLM

DEN 21—24 SEPTEMBER 1885

FÖRHANDLINGAR

STOCKHOLM
TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET
1886.

FÖRSTA SKANDINAVISKA

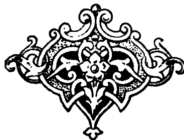
LIFFÖRSÄKRINGS-KONGRESSEN

I

STOCKHOLM

DEN 21—24 SEPTEMBER 1885

FÖRHANDLINGAR

STOCKHOLM
TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET
1886.

Första Skandinaviska lifförsäkrings-kongressens förhandlingar.

Protokoll, hållet vid den Första skandinaviska Lifförsäkringskongressen i Stockholm följande dagar år 1885.

Den 21 September kl. XI f. m.

Sedan af Direktörerne för Försäkringsaktiebolagen Skandia, Nordstjernan, Thule och Victoria, Herrar E. Fischer, O. Samson, P. J. Fagerström och Friherre G. Lagerbring, inbjudning utfärdats till direktörerne för öfriga lifförsäkringsbolag i Skandinavien och Finland att sammanträda i Stockholm för behandling af lifförsäkringsväsendet rörande frågor, samt inbjudningen blifvit af direktörerne för de flesta af ifrågavarande bolag antagen, så sammankommo nu i bolaget Skandias lokal, förutom bemälde inbjudare,

Direktören för Brand- och Lifförsäkringsbolaget Svea i Göteborg, Herr Konsuln och Riddaren E. Boye,

Direktören för den Kongelige Livsforsikrings- og Forsörgelses-anstalten af 1871 i Köpenhamn, Herr Direktören och Riddaren S. Hertzsprung,

Direktören för Lifförsäkringsbolaget Idun i Christiania, Herr M. S. Hansson,

Professoren vid Kongl. Universitetet i Köpenhamn, Herr T. N. Thiele, Matematiker hos Lifförsäkringsbolaget Hafnia,

Direktören för Lifförsäkringsbolaget Hygea i Bergen, Herr E. Smith,

Direktören för Lifförsäkringsbolaget Hafnia i Köpenhamn, Herr C. J. Ramm, och

Direktören för Lifförsäkringsbolaget Kaleva i Helsingfors, Herr Assessoren och Riddaren Uno Kurtén,

äfvensom undertecknad, som anmodats att fungera såsom kongressens sekreterare.

Sammanträdet öppnades af Herr Fischer, som å inbjudarnes vägnar helsade de närvarande välkomna samt, under uttalande af den förhopp-

ning, att kongressens arbete skulle komma att lända till lifförsäkringsväsendets utveckling och fromma i de nordiska landen, uppmanade de närvarande att välja ordförande att leda kongressens förhandlingar, och blef Herr Fischer med acklamation dertill utsedd.

På framställning af Herr ordföranden beslöts, att tidningsreferenter ej skulle ega tillträde till förhandlingarne.

Kongressen öfvergick härefter till behandling af de uppstälda öfverläggningsämnena, hvilka företogos i följande ordning:

Första frågan.

Om utbetalning af försäkringssumma vid sjelfmord.

Öfverläggningen om denna fråga inleddes af Herr Boye, som framhöll, hurusom de för de svenska lifförsäkringsbolagen gällande bestämmelser angående utbetalning vid sjelfmord gåfve anledning till mycken tvekan angående rätta tillämpningen. Visserligen vore alla derom ense, att försäkringssumman skulle oafkortad utbetalas i de fall, då sjelfmord blifvit begånget i ett tillstånd af otillräknelighet. Men i de fall, då full otillräknelighet ej ådagalagts — och dessa vore de talrikaste — uppstode tvekan, huru rätteligen förfaras borde med afseende å försäkringssummans utbetalande, och inom de särskilda bolagen tillämpades i detta hänseende olika åsigter. Att komma till enighet i denna punkt skulle enligt talarens uppfattning vara för försäkringsväsendet synnerligen gagneligt, och ansåg talaren lämpligast att ansluta sig till det i England tillämpade systemet med s. k. »oangripliga policer», enligt hvilket försäkringsbeloppet utbetalas sedan försäkringen varit gällande ett visst antal år.

Herr Kurtén meddelade, att enligt de för de finska försäkringsbolagen gällande bestämmelser sjelfmord, begånget i ett tillstånd af sinnesförvirring, betraktades såsom olycksfall, hvadan försäkringssumman då oafkortad utbetalades, dock efter pröfning af direktionen. Vore åter sinnesförvirring ej konstaterad, utbetalades endast försäkringens matematiska värde, derest försäkringen varit gällande under minst tre år. Emellertid hade vid pröfning af graden utaf tillräknelighet vid begångna sjelfmord inom de särskilda bolagen vidt skilda principer gjort sig gällande och frågan om utbetalning vid sjelfmord hade antagit karakteren af en konkurrensfråga, hvarför det vore högeligen önskvärdt, om de nordiska bolagen kunde förena sig om ett gemensamt förfaringssätt i ifrågavarande hänseende. Dervid ville talaren såsom lämpligast förorda, att utbetalningen egde rum efter en graderad skala sålunda, att när för-

säkringen egt bestånd under tio år erlades en viss procent af försäkringssumman, efter femton år utginge ersättningen efter en högre procentsats o. s. v.

Herr FISCHER redogjorde för de hos Skandia och åtskilliga andra svenska bolag tillämpade grundsatser. Utan att policen derom innehölle någon bestämmelse, ansåges bolaget pligtigt att vid fall af konstaterad otillräknelighet utbetala försäkringssumman, då döden följt af den försäkrades egen handåverkan, liksom vid annan af hans vilja icke beroende orsak. När emellertid frånvaron af tillräknelighet icke kunde ådagaläggas, hade man att tillse, huruvida särskild premie för sjelfmordsrisk erlagts eller icke. I det förra fallet, som veterligen icke någon enda gång förekommit i Skandia, vore saken klar. I det senare fallet hade bolaget icke förpligtelse att utbetala mer än försäkringens matematiska värde, derest icke pantinnehafvares rätt, som icke vore delegare i den försäkrades sterbhus, deraf vore beroende samt försäkringen varit gällande under minst tre år och pantsättningen hos bolaget anmäld minst sex månader före sjelfmordet, då bolaget utbetalade det belopp, för hvilket försäkringen bevisligen stode i pant.

Såväl den omständigheten att bolagen icke ömmade för fattiga sterbhusdelegare till en sjelfmördare, hvilken under lifstiden erlagt många och dryga premier för sin försäkring, som äfven den att de uppstälda vilkoren för utbetalning till tredje man ofta nog i en eller annan punkt icke till fullo uppfylts, vållade naturligtvis att man sökte på alla upptänkliga sätt få sjelfmordet till en handling, begången under inflytelsen af psykiskt tvång; och då väl sällan sjelfmord beginges utan en sinnets depression, en själsångest, den må vara föranledd af ekonomiskt betryck, konflikt med samhället och dess lagar, familjesorger o. d., skulle det i de flesta tillfällen icke vara svårt att bjuda sannolika skäl för påståendet. I alla händelser visade det sig vara vanskligt att uppdraga en bestämd gräns, der tillräkneligheten upphörde och otillräkneligheten vidtoge. Skandia hade f. n. en rättegång i fråga om en supares sjelfmord. Hade han vändt sig mot hvilken annan som helst, än sig sjelf, skulle icke något tal om otillräknelighet hafva uppstått.

Vid dessa förhållanden och då sjelfmorden, åtminstone i Sverige, betänkligt tilltoge, men behofvet att kunna med fördel använda lifförsäkringsbref såsom pant vore alldeles påtagligt, samt behörigt afseende äfven borde fästas vid sterbhusdelegares eventuela rätt att njuta frukten af uppoffringar, till någon del måhända gjorda med deras medel, ansåg talaren det vara med billighet öfverensstämmande att vid sjelfmord en bestämd procent af försäkringssumman utbetalades för hvarje försäkring, som varit i kraft ett visst antal år, samt föreslog att denna procentsats

icke bestämdes efter någon graderad skala, utan sattes till 50 procent, lika för alla.

Härigenom vunnes å ena sidan för bolagen en begränsning i den förlust sjelfmorden vållade och ett undanrödjande af alla de svårigheter i ofvan antydda hänseende, som nu vore oskiljaktiga från sjelfmordsfallen, och å den andra sidan för allmänheten en lätt funnen uppskattning å det värde, inom hvilket lifförsäkringsbref kunde, äfven med hänsyn till sjelfmord af den försäkrade, såsom pant emottagas. Väl kunde invändas att förslaget icke uppfylde vetenskapliga fordringar, att procentsatsen vore godtycklig o. s. v., men då tillgodoseendet af dessa fordringar icke kunde tillvända oss allmänhetens sympatier, utan således afvikelser derifrån måste göras, ville det synas talaren att en rent praktisk lösning af frågan vore den bästa.

Herr SAMSON ansåg frågan kunna betraktas ur tre synpunkter. *Rättsligt* sedt borde något tvifvel ej förefinnas, att enligt de för de svenska bolagen gällande bestämmelser bolagen skulle vara befriade från skyldighet att utbetala försäkringssumman i händelse af sjelfmord. Men dervid måste dock frågan äfven bedömas från *medicinsk* synpunkt och pröfning ega rum, huruvida sjelfmördaren handlat under normalt sinnestillstånd eller ej, och denna pröfning beredde läkarne mycken svårighet, på samma gång som skiljaktiga åsigter hos dem förefunnes beträffande den gräns, der tillräknelighet ej mera förefunnes och otillräknelighet vore för handen. Läkarne vore derför i allmänhet böjda att förorda försäkringssummans utbetalande vid fall af sjelfmord, der ej full tillräknelighet blifvit ådagalagd. I öfverensstämmelse med denna läkarnes uppfattning och då frågan slutligen betraktades ur *humanistisk* synpunkt, vore det enligt talarens uppfattning lämpligast och med bolagens fördel mest förenligt att i möjligaste måtto gå den försäkrade allmänheten till mötes. Med denna uppfattning kunde talaren ej biträda åsigten derom, att ett bestämdt förfaringssätt för alla fall af sjelfmord skulle fastställas, helst det vore fördelaktigast att den försäkrade sväfvade i okunnighet, huruvida i händelse af sjelfmord utbetalning komme att ega rum eller ej, och i förra fallet huruvida den komme att utgå med större eller mindre del af försäkringssumman. Talaren hyllade derför den mening, att det vid hvarje förekommande fall borde bero på pröfning, huruvida och till hvilket belopp utbetalning borde ifrågakomma, och förordade Danske Livsforsikrings-Anstaltens försäkringsvilkor rörande denna sak.

Talaren ansåg vidare, att genom att godkänna den af Herr ordföranden föreslagna lösningen af frågan, den person som innehade försäkringsbref såsom pant skulle kunna komma i sämre rätt än vid de vilkor, hvilka nu vore gällande hos de flesta svenska bolagen, och att således

den föreslagna förändringen skulle blifva till skada för lifförsäkringssakens framgång.

Herr HANSSON ansåg, att man ej borde ådagalägga så stor sympati för tredje man, hos hvilken försäkringspolicen vore pantsatt, som icke mera för försäkringstagarens efterlefvande anhöriga. Ett med denna grundsats öfverensstämmande förfaringssätt följdes äfven i Norge, och det af talaren representerade bolag utbetalade alltid vid fall af sjelfmord ett år derefter hela försäkringssumman. Då ett sådant förfaringssätt för bolagen erbjöde minsta svårighet och tillika vore för den försäkrade allmänheten det fördelaktigaste, ville talaren såsom svar på den uppstälda frågan förorda, att vid hvarje förekommande fall af sjelfmord försäkringssumman oafkortad utbetalades en viss tid efter dödsfallet.

Herr THIELE, med hvilken Herr HERTZSPRUNG instämde, ansåg, att om vid frågans besvarande hänsyn skulle tagas till såväl den efterlefvande familjen som tredje man, hos hvilken försäkringspolicen vore pantsatt, vore det nödigt att skilja mellan två olika kategorier af policer, nemligen sådane, som vore pantsatta, och sådane, som icke vore pantsatta, och bestämma olika premie för de särskilda kategorierna, dervid pantinnehafvaren, derest han ville skydda sig mot förlust i händelse af försäkringstagarens sjelfmord, hade att vidkännas en särskild premie. Enligt de danska lifförsäkringsbolagens bestämmelser gälde såsom regel, att vid sjelfmord utbetalades försäkringens matematiska värde. Men om otillräknelighet vid sjelfmordets begående blifvit ådagalagd, eller omständigheterna gåfve stöd åt det antagande, att sådan varit för handen, egde direktionen att till de efterlefvande utbetala ett efter förhållandena lämpadt tillägg och till och med försäkringens fulla belopp. Likaledes egde direktionen att mot en särskild tilläggspremie tillförbinda bolaget att i händelse af sjelfmord under alla omständigheter till de efterlefvande eller pantinnehafvaren utbetala försäkringssumman oafkortad, förutsatt att tilläggspremien erlagts under minst tre år och försäkringen bevisligen varit pantsatt minst sex veckor före den försäkrades död. I Danmark förekomme försäkringspolicens pantsättande endast undantagsvis, och då det af de danska bolagen följda systemet visat sig fördelaktigt, ville talaren förorda detsamma till antagande jemväl af öfriga nu representerade bolag.

Herrar BOYE och SAMSON kunde ej biträda Herr Hanssons förslag. I Sverige utgjorde dödsfallen genom sjelfmord en allt för stor procent af samtliga dödsfallen för att bolagen skulle kunna ikläda sig förbindelse att under alla omständigheter utbetala försäkringssumman oafkortad.

Häri instämde jemväl Herr KURTÉN, hvad anginge Finland. Skulle en bestämd norm fastställas för utbetalning vid sjelfmordsfall, borde man bestämma sig för försäkringens matematiska värde.

Friherre LAGERBRING ansåg Herr Hanssons förslag innebära en afvikelse från lifförsäkringens grundnatur, då försäkring ju afsåge att skydda mot olyckliga tillfälligheter och ej mot sjelfförvållad skada, och ett för långt drifvet tillmötesgående mot den försäkrade allmänheten, som ej rimligtvis kunde sträcka sina anspråk längre än till återbekommande af inbetalda premier, der otillräknelighet ej varit för handen, till utbekommande af hela försäkringsbeloppet, då sjelfmordet begåtts under sinnesförvirring, samt, om försäkringen befunne sig i tredje mans hand, till utfående af det belopp, hvarför den bevisligen vore pantsatt.

Herr FISCHER erinrade gent emot Herr Thiele, att man i Sverige icke kunde nöja sig med den af honom anvisade utväg. På sätt talaren redan erinrat, medgåfve de svenska lifförsäkringsvilkoren en panthafvare rätt att mot erläggande af en särskild premie trygga sig mot all för honom menlig verkan af den försäkrades sjelfmord. Men det vore omöjligt att göra en sådan bestämmelse rätt användbar för den svenska allmänheten, hvilken fordrade skydd för tredje man *utan* erläggande af särskild afgift. Det vore med hänsyn *härtill* och för att undanrödja all tvist om sjelfmordets natur, som talaren framstält sitt förslag. Vidkommande herr Hanssons framställning, hvilken uppenbarligen föranledts af Iduns ovanligt gynsamma erfarenhet, instämde talaren med sina svenska kolleger.

Diskussionen om denna fråga förklarades härefter afslutad, och sedan Herr ordföranden framstält särskild proposition på antagande af hvarje af de framstälda förslagen, men ej något af dessa utaf flertalet godkändes, beslöts på Herr ordförandens framställning, att frågan skulle anses besvarad genom den förda diskussionen.

Andra frågan.

Om konformitet i uppställning af årliga redogörelser äfvensom anteckningar för statistiskt ändamål.

Diskussionen härom inleddes af *Herr ordföranden*, som erinrade, hurusom inom lifförsäkringsväsendet det vore af yttersta vigt, att likformighet emellan de bolag, hvilka arbetade med hvarandra, kunde ernås angående uppställning af årliga berättelser äfvensom i åtskilliga andra hänseenden, der för närvarande hvarje bolag ginge sin särskilda väg. En synnerlig uppmärksamhet i detta hänseende förtjenade den för försäkringsväsendet så betydelsefulla statistiken. Kunde enighet mellan de

nordiska bolagen ernås beträffande uppställningen af anteckningar för försäkringsstatistiken, skulle derigenom obestridligen ett vigtigt steg framåt vara taget. Att i förevarande hänseende komma till ett fullt tillfredsställande resultat vore förbundet med ej ringa svårighet, särskildt hvad beträffade de svenska bolagen, af hvilka tre utöfvade både brand- och lifförsäkringsrörelse. Då talaren vid sådant förhållande väl insåge omöjligheten af att nu fatta ett definitivt och uttömmande beslut i denna mångsidiga fråga, ville talaren föreslå, att dess utredning öfverlemnades åt en komité af tre personer, till hvilken hvarje af de representerade bolagen skulle meddela uppgift på det af bolaget följda system vid uppställning af dess statistiska och öfriga redogörelser, hvarefter komitén med användande af det sålunda erhållna materialet borde utarbeta fullständigt och detaljeradt förslag i ämnet, att framläggas för näst sammanträdande lifförsäkringskongress.

Herr SAMSON förklarade sig i allo biträda Herr ordförandens förslag samt lemnade en kortfattad redogörelse för det inom bolaget Nordstjernan följda system vid uppställning af statistiska anteckningar. Talaren förordade, att allt statistiskt arbete hos bolagen utfördes medelst kort, och utdelade till kongressens medlemmar förslag till sådana kort. (Se sid. 10.)

Sedan diskussionen om denna fråga härefter förklarats afslutad, blef på Herr ordförandens proposition det af honom framstälda förslag enhälligt godkändt; och skulle med val af ledamöter i komitén anstå till ett kommande sammanträde.

Tredje frågan.

Om premieförhöjning för vissa sjukdomar.

Diskussionen härom öppnades af Herr Friherre LAGERBRING, som, med erinran att han vid denna frågas uppställande företrädesvis afsett premieförhöjning för syfilis, framhöll önskvärdheten deraf, att de skandinaviska bolagen kunde enas om en likartad tilläggspremie för de fall, der försäkringstagaren varit behäftad med nämnda sjukdom. Emellan de svenska lifförsäkringsbolagen förefunnes ej likformighet i ifrågavarande hänseende, utan i hvarje förekommande fall vore frågan om tilläggspremie beroende på särskild pröfning, hvarigenom frågan lätt kunde blifva en anledning till konkurrens bolagen emellan. För att undvika en så betänklig eventualitet vore öfverensstämmelse emellan bolagen af nöden.

Herr BOYE uppläste ett honom tillhandakommet bref i förevarande angelägenhet från bolaget Sveas öfverläkare, Herr Doktor Fries i Göteborg, hvilket var så lydande:

»Bland de sjukdomar, som mest ofördelaktigt inverka på försäkringsbolagens dödssiffra, torde — näst lungsoten — knappt någon spela en så vigtig rol som syfilis, hvarvid är att märka, att alla de fall, der den förra utgör dödsorsaken, kunna med säkerhet bokföras, hvilket deremot långt ifrån är förhållandet med den senare. Ty oafsedt de fall, der syfilis i och för sig — genom sjukdomar i hjerna, lefver, lungor, bensystem o. s. v. — verkar dödande, ger den icke sällan upphof till andra ytterst farliga sjukdomar, såsom hjernblödning, pulsådersvulst, sinnessjukdom m. m., hvilka med säkerhet kunna skrifvas på denna sjukdoms räkning. — Bland »Sveas» dödsfall innevarande år äro icke mindre än 5 att räkna till denna kategori. — Men icke nog härmed! På sjelfva kroppskonstitutionen och dermed i sammanhang stående lifslängd inverkar den, såsom tyvärr är allt för väl kändt, särdeles menligt, i det personer, som genomgått syfilis, i de flesta fall långt tidigare inträda i ålderdomen än andra.

Förr fäste man i vårt land vid premiebestämmelser större vigt på syfilis än nu, då ökad konkurrens allt mer nedtryckt tilläggspremien — i min tanke allt för mycket. Vanliga premietillägget — der sådant sker — är, så vidt jag har mig bekant, 3 à 5 år, hvilket synes mig stå i allt för stort missförhållande till den ökade risken. Härtill kommer, att enligt coutumen dylik förhöjning icke plägar ega rum, der en följd af år — 6, 8 à 10 — passerat sedan syfilis första uppträdande eller de sist framträdande symptomen; men härvid bör bemärkas, att de lifsfarliga följderna af syfilis högst sällan visa sig under de första åren af sjukdomens tillvaro, utan vanligen först efter en följd af år — 10, 15, 20 och deröfver — hvarför äfven efter längre tid tilläggspremie synes minst lika behöflig.

Med anledning häraf och då ett gemensamt förfarande från de svenska bolagens sida synes önskvärdt, föreslås att från bolagens resp. öfverläkare inhemta yttrande i denna fråga. Lämpligt vore måhända äfven att söka från utlandet inhemta upplysning, huru der den vanliga praxis förhåller sig.»

Anslutande sig till ofvan uttalade åsigter i frågan, och då förevarande angelägenhet vore af beskaffenhet att endast kunna af vetenskapsmän på ett tillfredsställande sätt behandlas, hemstälde Herr BOYE, att de här representerade bolagens öfverläkare måtte sammanträda för att undersöka frågan och deri afgifva förslag.

Herr SAMSON redogjorde för den inom bolaget Nordstjernan följda praxis vid fall af syfilis hos den försäkrade. Bolagets öfverläkare ansåge

sig i allmänhet böra tillstyrka förhöjning af premien vid hvarje sådant fall, och föreslog talaren, att för syfilis *utan* recidiv bestämdes en förhöjning af minst 3 år och för syfilis *med* recidiv minst 5 år. Talaren trodde, att rätt mycket vore vunnet, om dylika minimi-bestämmelser nu kunde godkännas af kongressen.

Herr HANSSON ansåg, att de svenska bolagen fäste allt för ringa afseende vid den betydligt ökade risk, syfilis obestridligen innebure. I det af talaren representerade bolaget gälde såsom regel en minimiförhöjning för syfilis af 5 år, och mindre borde enligt talarens uppfattning aldrig ifrågakomma. En sammankomst af bolagens öfverläkare för att afgöra denna fråga vore visserligen lämplig och talaren ville ej motsätta sig ett beslut af kongressen i sådan riktning. Dock, om frågan reducerades till sina rätta dimensioner, nemligen huruvida det kunde vara lämpligt, att bolagen grundade en anledning till konkurrens på en så farlig sjukdomsform som syfilis, och om man ej hellre kunde förena sig om ett gemensamt förfaringssätt, kunde frågan af kongressen med full kompetens afgöras. Man borde i sådant hänseende bestämma en minimiförhöjning, hvarefter det i hvarje fall finge bero på bolagets läkare att efter pröfning af sjukdomens intensitet bestämma den erforderliga tilläggssatsen.

Herr THIELE ansåg frågan, såsom afseende alla sjukdomar, vara allt för omfattande för att nu kunna i ett sammanhang behandlas. Man borde derför hålla sig uteslutande till sjukdomsformen syfilis, såsom obestridligen den för försäkringsbolagen farligaste. Men att med tillräcklig sakkunskap bedöma denna fråga låge utom de närvarandes kompetens; dertill erfordrades fackmän. Talaren ville derför ansluta sig till Herr Boyes förslag.

I samma riktning yttrade sig äfven Herr HERTZSPRUNG.

Herr KURTÉN förmenade, att frågan dock hade en praktisk sida, deri kongressen borde fatta beslut. Läkarne vore numera allmänt ense derom, att man kunde fälla ett säkert omdöme angående syfilis' art och intensitet först sedan sjukdomen recidiverat och dess verkningar följaktligen fullt tydligt framträdt. I öfverensstämmelse härmed antoges i det af talaren representerade bolag ej en syfilispatient till försäkring förr än sjukdomen uppträdt i sekundär form, och bolagets agenter vore noggrant instruerade att handla i enlighet härmed. Talaren ansåg sig kunna förorda ett dylikt förfaringssätt såsom ledande till större säkerhet vid sjukdomens bedömande.

Diskussionen om denna fråga afslutades härmed, hvarefter Herr ordföranden framstälde proposition på de särskilda förslagen utan att något af dem vann erforderlig majoritet. Herr ordföranden förklarade då, att som de flesta af kongressens ledamöter syntes hylla den åsigt, att frågan lämpligast borde afgöras af läkarne, men sådant ej kunde ske under

hand, emedan läkarnes åsigter i frågan vore allt för skiljaktiga, utan de för ändamålet måste komma samman, föresloge Herr ordföranden, att bolagen Skandias, Nordstjernans, Thules och Victorias direktörer skulle genom sina öfverläkare söka åvägabringa en läkarekonferens, deri skulle deltaga samtliga de nu representerade bolagens öfverläkare, och som skulle hafva till uppgift att öfverlägga och besluta angående såväl den nu föreliggande som öfriga på läkarne beroende frågor, som vore af intresse för försäkringsbolagen, hvarefter konferensens beslut skulle underställas de särskilda bolagens pröfning.

Detta förslag blef vid framställd proposition af kongressen antaget.

Sammanträdet upplöstes kl. 2.30 e. m.

Formulär till Statistik-Kort.

Kortets N:o **2015**	Försäkringsbref N:o **25,617**	Ålder vid döden eller annullationen **56 år**	Tiden som försäkringen varit i kraft **10 år**
Försäkringssätt **Lifstid med afkortad premiebetalning**	Antagen till vanliga eller höjda premier **Vanliga**	Dödsorsak **Acut Lunginflammation**	Anledning till annullationen **Död**
Gift eller Ogift **Ogift**	Inträdesålder **46 år**	Försäkringens datum **1 Mars 1873**	Annullationens datum **1 Mars 1883**
Stånd eller yrke **Köpman**	Boningsort vid inträdet **Stockholm**	Boningsort vid döden eller annullationen **Gefle**	Försäkringssumma **10,000 Kr.**

För qvinnor blåa kort.
För män gula kort.

Den 22 September kl. XI f. m.

Fjerde frågan.

Angående amerikanska tontinförsäkringar.

Diskussionen om denna fråga öppnades af Herr HANSSON, som anförde:

»Det spörsmål, som jag skall hafva äran inleda, är i det hela för kongressens ledamöter så väl bekant, att jag kan inskränka mig till att endast beröra hufvudpunkterna deraf.

Jag vet ej, om det är samma förhållande med eder, mina herrar, som med mig, men ju närmare jag betraktat den amerikanska tontinförsäkringen, dess mera har min förargelse öfver densamma tilltagit, ty den amerikanska tontinen är enligt min öfvertygelse en förkastlig försäkringsform såväl i princip som i sitt genomförande och sina verkningar.

Till sin *princip* är den i sjelfva verket ett krasst hasardspel. Den upphetsar visserligen icke publikum såsom det vanliga hasardspelet, der afgörandet följer slag i slag på försöket att pröfva lyckan; men på samma gång den utöfvar ett depraverande inflytande genom att förleda publikum att söka rikta sig på andras bekostnad, föranleder den dertill, att frukterna af ända till 19 års möda och afsaknad gå förlorade till följd af en tillfällig förlägenhet, glömska, en jernbane- eller ångbåtsolycka, med ett ord någon af de många orsaker, som kunna leda till en försenad inbetalning af den tjugonde årspremien. — Vid sitt *genomförande* är tontinen ett *bedrägeri* icke blott från moralisk utan äfven från juridisk synpunkt, enligt hvad jag tilltror mig att ådagalägga.

Till sina *verkningar* skall tontinen, om den under kommande årtionden vinner en lika hastig utbredning som under senaste decennium, blifva ödesdiger för hela lifförsäkringsrörelsen genom det ofördelaktiga inflytande på den allmänna opinionen, som den med nödvändighet en gång kommer att medföra.

Enligt hvad jag redan förra året hade tillfälle meddela de flesta af kongressens ledamöter, hade jag för några år sedan turen att komma öfver en fullständig redogörelse för de beräkningar, som amerikanarne lägga till grund för de för oss europeer obegripliga vinstsummor, som de ställa i utsigt vid tontinperiodens utgång. Ehuru detta meddelande i den amerikanska tidskriften »Spectator» var afgifvet af en man, som uppenbarligen, om än ej obetingadt, var anhängare af tontinen, syntes mig dock de deri lemnade uppgifterna gränsa till det otroliga. Jag har

derför låtit anställa jemförelse mellan de i »New-Yorks» prospekt lemnade sifferuppgifter och dem, som innehållas i »Spectators» tabell, och jag kan med anledning deraf intyga, att den amerikanska tontinförsäkringen grundar sig på följande beräkningar:

När 1,000 personer i en ålder af 25 år bilda en tontingrupp för 20 år, så förutsättes, att under denna tidrymd 636 policer skola blifva förverkade. Då nu enligt de amerikanska dödlighetstabellerna 97 personer under nämnda 20 år skulle aflida, återstår alltså ett antal af 267 personer att dela vinsten, hvilken utan tvifvel skall blifva kolossal, derest antalet af förverkade policer belöper sig till bort emot två tredjedelar.

Förutsättningen, att ett så ofantligt antal policer skulle blifva förverkade, är naturligen helt och hållet gripen ur luften. Ännu i denna stund har nemligen den amerikanska tontinen ej en enda tjugoårsperiod att uppvisa, och då der ju ej fans något faktiskt underlag att bygga på, när man började med tontinen, är följaktligen hela tontintabellen framgången ur endast gissningar. Nu kan visserligen anföras såsom en ursäkt, att man ansett sig berättigad att i väsentlig mån höja procenttalet af förverkade policer vid vanlig lifförsäkring, i det man utgått från den förutsättning, att vid tontinförsäkring skulle kunna påräknas ett så mycket större antal af sådane policer. Men då det framhålles — såsom fallet är i den prospekt, som New-Yorker-bolagets generalagent i Stockholm tillstält kongressen — att sjelfva principen vid tontinförsäkring leder dertill, *att policerna, mera än eljest är fallet, bibehållas i gällande kraft,* så måste ettdera alternativt innebära en bedräglig förespegling; *antingen* är tabellen riktig, och då är prospekten bedräglig, i det den för allmänheten framhåller, huruledes vid tontinförsäkringen antalet förverkade policer är mindre än vid vanlig försäkring, *eller ock* är prospekten tillförlitlig, och då innebär det bedrägeri att locka allmänheten genom förespegling om vinst, som man sjelf är öfvertygad icke kunna utfalla.

Ännu bjertare framträder det klandervärda i tontinförsäkringen, om man aktgifver på det sätt, hvarpå de i utsigt stälda fördelarne framhållas i prospekten. Jag har här framför mig New-Yorker-bolagets prospekt, deri genom ett exempel påpekas, hurusom en 38-årig man genom att i en 20-årig tontingrupp teckna sig för ett kapital å 100,000 kronor bland andra fördelar skall — förutom att bibehålla sin försäkring vid gällande kraft — erhålla antingen en årlig lifränta å 7,712 kronor eller ock, genom att uppgifva policen och förvandla hela dess värde till lifränta, en årlig lifränta å 11,025 kronor. Alternativt härmed kan han erhålla den uppsamlade vinsten, hvilken beräknas till 73,100 kronor. Och om alla dessa och flera sifferuppgifter heter det i en not: »Ofvannämnda resultat äro endast att betrakta såsom ungefärliga beräkningar.» Men då enheter

angifvas i en räkneuppgift, medgifver icke ett ärligt bruk af språket större skiljaktigheter än på sin höjd i hundratalen, och då man angifver hundratal, kan icke skäligen få förekomma skiljaktigheter uppgående till tiotusental. Hvad New-Yorker-bolaget garanterar, är dock i sjelfva verket endast den uppsamlade reserven, men deremot intet af vinsten, och hvad angår de ofvannämnda vinstsummorna, garanterar bolaget *intet* vare sig af vinsten 73,100 kronor eller af lifräntan å 7,712 kronor och af lifräntan å 11,025 kronor; endast hvad som motsvarar försäkringsreserven eller 3,313 kronor.

Minst tillförlitlig af allt är dock den grund, som New-Yorker-bolaget åberopar för sina »ungefärliga beräkningar». »Faktorerna», heter det, »såsom t. ex. dödligheten och räntevinsten, äro till sin natur så föränderliga, att en noggrann uppgift på det verkliga vinstresultatet icke på förhand kan lemnas.» Men betydelsen af de två nämnda faktorerna är blott en ringa bråkdel af den vigt, som vid tontinförsäkringen tilläggges de förverkade policerna, och då bolaget underlåter att framhålla sistnämnda faktor, på det icke de olycklige — 636 af 1,000 — derigenom skola afskräckas, har bolaget genom ett sådant förfaringssätt stämplat sig sjelf såsom den der fördöljer sanningen i ändamål att sålunda förskaffa sig en fördel — och sådant är bedrägeri.

Hur går man nu till väga för att i de olika landen införa denna art af försäkring? Man handlar i full öfverensstämmelse med de »ungefärliga beräkningarna» och med metoden att förtiga den faktor, som ensam vore förtjent att framhållas. Med hänsyn till tontinförsäkringen delas allmänheten i två klasser, de bemedlade och de obemedlade. Då det gäller att bearbeta de *bemedlade*, lägger agenten synnerlig vigt derpå, att försäkringen utgör en den förmånligaste kapitalplacering, som står att finna, utan att vara förenad med någon risk för egaren, i det bolaget erbjuder den utsigt, att 63,6 procent af policerna skola förverkas till fördel för de qvarvarande. Men då man skall bearbeta de *obemedlade*, måste nämnda alla andra absorberande moment af tontinens fördelar på det noggrannaste döljas, under det andra falska förespeglingar framhållas, såsom t. ex. en räntefot af 7 procent, som är lagd till grund för de »ungefärliga beräkningarna», under det den verkliga räntefoten faktiskt icke öfverstiger $5\frac{1}{2}$ procent. — Och allmänheten är så lättrogen, att icke en gång den Nemesis, som redan hämnat sig på amerikanarne, kan öppna dess ögon. Ty då nu till följd af de häftiga angrepp, för hvilka tontinen varit utsatt synnerligast i Europa, New-Yorker-bolaget sett sig nödsakadt att i sin senaste prospekt påpeka, att tontinförsäkringen rekommenderas endast åt de personer, som hafva grundad utsigt att kunna betala sina premier under hela den bestämda perioden, så fattar icke allmänheten, att om det resultat ernås, som amerikanarne med äkta

jesuitism uppställa såsom det af dem eftertraktade, hafva nio tiondedelar af de utomordentliga fördelarne vid tontinen eo ipso bortfallit.

Tänka vi oss nu några årtionden framåt i tiden, hvilket skall väl då den stora allmänhetens förhållande blifva till lifförsäkringen? Derest icke tontinens vidare utbredning hejdas, kan det med all säkerhet antagas, att tjogtals tusenden skola finna, att de bittert missräknat sig, och den oundvikliga följden deraf skall blifva ett återslag i den allmänna meningen gent emot lifförsäkringen. Ty hur sant det än må vara i teorien, att den oskyldige ej bör straffas med den skyldige, är jag dock fullt öfvertygad, att missnöjet och förargelsen skola vända sig mot lifförsäkringsväsendet i dess helhet.

Nu ligger den invändning nära till hands, att när det är så uppenbart, att tontinförsäkringen är förkastlig både i sin princip och sitt genomförande, så komma nog de två bolag, som för närvarande använda denna form för lifförsäkring, att derom stå alldeles ensamma, och att det icke låter tänka sig, att tontinen skulle kunna tränga sig in i Europa och under inga omständigheter nå upp till vårt lyckliga norden med sina sunda förhållanden och sin förståndiga, upplysta befolkning. Ja, det vore högeligen önskligt, om så vore förhållandet, men denna tro på de nordiska folkens oemottaglighet för främmande smittämne kan jag icke på något sätt dela, och om det är sant, hvad jag nyligen läst, att nemligen verldens största lifförsäkringsbolag, »Mutual Life» i New-York, som ursprungligen använde tontinen, men sedermera öfvergaf den och med all makt bekämpade den hos bolagen »New York» och »Equitable», af konkurrensens påtryckning sett sig nödsakadt att åter tillgripa tontinen, så innebär enligt min uppfattning denna omständighet för oss ett allvarligt gif akt. Under den hårda strid för tillvaron, som äfven lifförsäkringsbolagen hafva att utkämpa, och med den naturliga men ofta skadliga önskan hos bolagens styrelser att ej se sig öfverflyglade af konkurrenter, kan ej någon garantera, att icke amerikanarnes oerhörda framgång till slut skall fresta europeerna att beträda samma bana, och om blott ett europeiskt bolag börjar, så finnes i sanning föga hopp, att icke många skola följa efter.

Men äfven oafsedt nu påpekade förhållande är den amerikanska konkurrensen i och för sig en mycket farlig fiende. Med den säkra instinkt, som alltid utmärker amerikanarne i deras praktiska förrättningar, hänvända de sig först till bankirer och kapitalister i de olika landen, och då nu noblessen i sinne och tankar, som bekant, icke står i något bestämdt proportionelt förhållande till egande af kapital, har det lyckats amerikanarne att vinna hundratals klingande namn inom finansverlden genom utsigten att göra en riktigt fruktbringande spekulation på bekostnad af dem utaf deras bröder, som försöka att genom

umbäranden och förökadt arbete aflägga en sparpenning för enkor och barn.

Härigenom är den första löpgrafven färdig; den nästa består i att uti de större städerna förskaffa sig en ansedd penningeinrättning, till hvilken man kan referera, och hvad Skandinavien beträffar, skola naturligtvis de tyska bankirerna, som tecknat betydande tontinförsäkringar, med förnöjelse stå till tjenst. Och så stormas den fästning, som heter allmänheten, på det sätt, att man först angriper handelskorpsen, för hvilken det faktum, att en Rothschild, en Bleichröder, en Behrenberg har tecknat tontinförsäkring, är ett ojäfvigt bevis på affärens godhet. Och har man blott förvärfvat en del kända namn i hufvudstäderna, så är spelet vunnet, ty då utöfva de kända namnen från Köpenhamn, Stockholm och Christiania tillbörlig verkan på de öfriga samhällslagren inom de tre landen. Denna utbredning af epidemien kan försiggå långsammare eller hastigare i hvarje särskildt land, men det skulle förråda en ödesdiger blindhet, om vi betviflade, att denna utbredning skall komma att ega rum, så framt man icke i tid anbringar en kraftig hämsko deremot.

Jag kommer då slutligen till den frågan: finnes ej något medel att hämma det onda? Enligt min uppfattning finnes blott ett sådant medel och det består i *ett enigt och bestämdt uppträdande från de skandinaviska bolagens sida* för att afslöja missbruket, falskheten och jesuitismen, samt framhålla, att de skandinaviska bolagen skulle kunna erbjuda samma fördelar som de amerikanska tontinbolagen, derest icke hänsyn till den försäkringstagande allmänheten och den vigtiga angelägenhet, för hvilken lifförsäkringsbolagen arbeta, förbjöde dem att göra det.

Jag har tänkt mig, att ett sådant uppträdande från bolagens sida kunde ske i form af en publikation af ungefär följande innehåll:

1. Den af de amerikanska bolagen »Equitable» och »New York» införda tontinförsäkringen missbrukar lifförsäkringens namn till att dölja ett förkastligt hasardspel, som blifver dubbelt förkastligt derigenom, att det har till syfte att gynna de bemedlade på de obemedlades bekostnad.

2. Principen i den amerikanska tontinen är i korthet följande:

De personer, som under ett år önska teckna försäkring exempelvis med utbetalning efter tjugo år, samlas till en grupp, hvars medlemmar dela ljuft och ledt med hvarandra, så att den del af premierna, som icke åtgått till utbetalning för dödsfall eller till omkostnader, delas mellan de vid periodens slut qvarvarande. För den försäkrade, som dör under loppet af de tjugo åren, utbetalas den tecknade försäkringssumman dock utan andel i vinsten. Men om en ledamot försummar att i rätt tid inbetala sin premie, har han förverkat allt hvad han inbetalt.

Detta är tontinförsäkringens kärnpunkt. Är dödsfallens antal normalt och samtliga försäkrade bibehålla sina policer vid gällande kraft,

blir utdelningen ungefär lika stor som i andra bolag med ett motsvarande försäkringssätt utan tontin. Men lyckas man komma derhän, att ett stort antal af de försäkrade försummar att på dagen en af de tjugo terminerna inbetala premien, förverkas allt, som förut är inbetaldt, till förmån för den gemensamma kassan, och vid periodens utgång kan det följaktligen blifva en större eller mindre vinst för de då qvarvarande spelarne. — Det här framlagda exemplet är den enklaste form för tontinförsäkring. Då det emellertid kunde förutses, att blott ett jemförelsevis ringa antal personer vore i stånd att teckna försäkring med utbetalning efter tjugo år, har man förenat tontinspelet jemväl med andra försäkringsformer, särskildt med den allmänna lifförsäkringen, med premiebetalning under hela lifstiden sålunda, att efter 10, 15 eller 20 år en uppgörelse eger rum af det under mellantiden drifna hasardspelet. Först genom detta förfaringssätt kan man lyckas få till medspelande ett tillräckligt stort antal mindre bemedlade personer, som genom sina förverkade policer kunna göra tontinförsäkringen till en fördelaktig kapitalplacering för de förmögna.

3. Fastän lifförsäkringens grundtanke är att väcka känslan för och underlätta uppfyllelsen af den hvarje familjefader åliggande pligten att efter förmåga sörja för sina efterkommande, och ehuru det således innebär ett hån mot lifförsäkringens idé att anordna ett spel, der ända till 19 års besparingar, gjorda med det nämnda målet för ögonen, sättas på ett kort, skulle domen öfver de amerikanska bolagens uppträdande blifva mildare, än under närvarande förhållanden är möjligt, derest de icke bevisligen sökte förminska betydelsen af den faktor, som är tontinförsäkringens kärnpunkt, på samma gång de framställa de eventuela fördelarne i en så öfverdrifvet gynsam dager, att det närmar sig gränsen af det straffbara.

4. De sifferuppgifter, med hvilka de amerikanska bolagen söka att locka allmänheten, äro — åtminstone hvad angår New-Yorker-bolaget — grundade på den förutsättning, att af 1,000 personer, som vid en ålder af 25 år teckna en tjugoårig tontinförsäkring, 636 skola förverka sina inbetalda premier till fördel för de 267, som blifva qvar (97 beräknas nemligen hafva aflidit). — Att verkligen ett så ofantligt antal policer skulle förverkas, är en förutsättning, som bevisligen är helt och hållet gripen ur luften. Men om förutsättningen vore sann, synes just den omständighet, att en sådan proportion blifvit lagd till grund för beräkningen, böra afhålla hvarje förståndig menniska från att deltaga i tontinförsäkringen. Ty äfven den förmögnaste kan lätt blifva ett offer för en af de många olyckliga omständigheter, som kunna föranleda, att premien framkommer till bolaget efter den bestämda tidens utgång. Om 636 af 1,000 försäkrade förverka sina policer, så förhåller sig hvarje försäkringstagares *chance att förlora på försäkringen som 2 till 1.*

5. Under det bolaget »New-York» i sina s. k. »ungefärliga beräkningar» upptager till och med enheter i de förespeglade summorna, uppgår skiljaktigheten till tusental, och då bolaget anför »dödligheten och räntevinsten» såsom faktorer, som vålla, att »ett noggrannt angifvande af vinstens belopp ej på förhand kan göras», förtiger bolaget den hufvudfaktor, hvarpå den ungefärliga vinsten är baserad, nemligen de förverkade policerna. Ja, bolaget går till och med derhän, att det i en prospekt, som dess representant i Stockholm insändt till kongressen, framhåller, hurusom erfarenheten bekräftade det på allmänna grunder stödda antagandet, *att tontinpolicerna förverkas mera sällan än andra!* Å ena sidan lofvar man alltså en vinst, som i hemlighet är grundad på ett antal förverkade policer så stort, att det vida öfverstiger hvarje på erfarenhet hvilande sannolikhetsberäkning, och å andra sidan gifver man den försäkring, att allmänheten ingalunda bör låta sig afskräckas af bestämmelsen angående de förverkade policerna, emedan såväl erfarenheten som sannolikhetsberäkning leda till det resultat, att vid tontinförsäkring policer mera sällan förverkas än vid andra arter af lifförsäkring. Till ett så skamlöst handhafvande med sanningen har ett af de amerikanska bolagen gjort sig skyldigt, som kämpa för tontinens införande i Skandinavien.

6. Då de amerikanska bolagen i sin tontinsprospekt införa en erinran derom, att endast de personer böra teckna försäkring af ifrågavarande art, som hafva grundad utsigt att kunna betala premien, är denna skenbara uppriktighet endast ett nytt bevis på det förkastliga i tontinbolagens sätt att gå till väga, ty om det angifna resultatet ernås och ej några policer förverkas, i stället för 636 af 1,000 enligt den uppstälda förutsättningen, så bortfaller också dermed hela den i utsigt stälda ofantliga vinsten. *Tontinens hela hemlighet består deri, att två tredjedelar af de spelande skola vid periodens utgång finna sig hafva bittert missräknat sig, på det att de qvarvarande må erfara så mycket större belåtenhet öfver att erhålla de medel, som voro sparade för enkor och barn.*

7. Då de skandinaviska bolagen icke upptaga den amerikanska tontinen bland sina försäkringsformer, sker sådant ingalunda derför, att de ej kunna erbjuda allmänheten samma fördelar, som de, hvilka i verkligheten ernås hos de amerikanska bolagen. På sätt det blifvit framhållet står och faller nemligen frågan om vinsten vid tontinen med frågan angående de förverkade policerna. Men då de skandinaviska bolagen efter moget öfvervägande funnit sig böra fördöma den amerikanska tontinen och betrakta den såsom innebärande en betänklig fara för en sund utveckling af lifförsäkringens betydelsefulla arbete, hafva de äfven uppfattat det såsom sin pligt att rikta en allvarlig varning

till den skandinaviska allmänheten att icke befatta sig med den amerikanska tontinen.»

Herr FISCHER betygade den föregående talaren sin tacksamhet för dennes sakrika och uttömmande föredrag angående tontinförsäkringen samt förklarade sig i de väsentligaste punkterna dela hans åskådningssätt i denna för lifförsäkringsbolagen synnerligen vigtiga angelägenhet. I några hänseenden hade dock talaren en annan uppfattning. Sålunda ginge man enligt hans tanke för långt, om man stämplade de amerikanska bolagens tillvägagående såsom bedrägeri. Deremot ansåge talaren bolagens förfaringssätt vara synnerligen listigt särskildt derutinnan, att de sökte dölja den faktor, som utöfvade det största inflytandet på vinsten, nemligen de förverkade policerna. — Bland förutsättningarna vid tontinförsäkringen förekomme äfven den, att ett betydligt antal af de mindre bemedlade försäkringstagarne skulle under tontinperiodens lopp se sig ur stånd att betala premien, hvarigenom deras förut gjorda inbetalningar skulle förverkas till förmån för den gemensamma kassan. Men dervid vore att bemärka, att dessa personers försäkringar väl öfver hufvud kunde antagas vara å jemförelsevis obetydliga belopp, hvadan de summor, som genom deras bortgång tillfölle kassan, antagligen ej blefve synnerligen afsevärda. Vid tontinperiodens utgång skulle visserligen ganska många finna sig hafva missräknat sig och missnöjet skulle utan tvifvel blifva stort, men i motsats till Herr Hansson trodde talaren, att missnöjet uteslutande skulle vända sig mot tontinförsäkringen, och att derigenom de verkligt sunda försäkringsformerna skulle vinna ett förökadt anseende. Talaren delade Herr Hanssons uppfattning om lämpligheten af ett uttalande från kongressens sida angående tontinförsäkringens förkastlighet, i hvilket uttalande borde särskildt betonas, att de skandinaviska bolagen ej ämnade tillämpa densamma. Men ett sådant uttalande måste ske med försigtighet och efter moget öfvervägande af de verkningar, det kunde hafva på allmänheten.

Herr BOYE förklarade sig i hufvudsakliga delar gilla Herr Hanssons uppfattning af frågan. Uppgiften angående det sätt, hvarpå bolagen sökte vinna anslutning till tontinförsäkringen, kunde talaren af egen erfarenhet vitsorda. Särskildt hade talaren sig bekant, hurusom chefen för ett af vårt lands förnämsta bankinstitut till en början afslagit en af ett amerikanskt lifförsäkringsbolag framstäld begäran att hos den svenska allmänheten göra propaganda för tontinförsäkringen. Med anledning häraf hade emellertid bemälde chef rönt obehag ej blott från bankens amerikanska korrespondenter, utan äfven från Förenta staternas i Sverige accrediterade minister, hvilka påyrkat mera tillmötesgående i ifrågavarande hänseende från bankens styresmäns sida.

Herr RAMM anslöt sig i hufvudsakliga delar till de af Herr Hansson uttalade åsigter i frågan. Det vore för lifförsäkringsidéns sunda framsteg af stor vigt, att från densamma aflägsnades all fråga om spekulation, hvarigenom allmänhetens uppfattning af lifförsäkringens ändamål och stora betydelse förrycktes. Derför vore nödigt, att såväl bolagen som hvar och en i sin mån sökte bidraga till spridande bland allmänheten af kännedom om lifförsäkringsväsendets nytta och i sammanhang dermed om det förkastliga och skadliga i alla sådana former för lifförsäkring, deri spekulation vore inrymd. Hit hörde i första rummet tontinförsäkringen, hvars skadliga inverkan den förste talaren så förträffligt framhållit. Vidare kunde hit hänföras den af ett utländskt försäkringsbolag i Danmark i förening med lifförsäkringen etablerade utlottning af försäkringarnas öfverskott. Äfven mot detta förfaringssätt, som i likhet med tontinen innebure ett ur moralisk synpunkt förkastligt medel att genom förespegling om vinst locka allmänheten att vedervåga sina besparingar, borde kongressen hänvända sin uppmärksamhet och uttala sin förkastelsedom.

Herr HANSSON erinrade, att då tontinförsäkringen vid periodens utgång visade sig ingalunda kunna infria sina gyllene löften, och missnöjet till följd deraf blefve allmänt, skulle detta missnöje visserligen i första hand vända sig mot de bolag, som idkade tontinförsäkring, men derigenom äfven mot lifförsäkringen i dess helhet. Tontinen vunne mer och mer utbredning; kunde vi ej hämma den i tid, blefve vi, öfverflyglade af konkurrensen med utländska bolag, slutligen nödsakade att för våra bolags räkning acceptera den. — Med anledning af hvad Herr Ramm anfört angående det af ett i Danmark opererande bolag etablerade lotteri i sammanhang med lifförsäkring ville talaren upplysa, att »La caisse générale des familles» år 1871 till stor förargelse för öfriga franska bolag erhållit vederbörligt tillstånd att anställa sådant lotteri.

Herr SAMSON förmälde sig i likhet med Herr Hansson anse, att åtgärder från kongressens sida borde vidtagas för att motverka tontinens spridning. Ett offentligt uttalande af kongressen i sådant hänseende skulle nog hafva en fördelaktig inverkan på allmänheten, men en lämplig form för ett sådant uttalande vore svår att finna, och talaren trodde, att största försigtighet vore af nöden vid dess affattande. Man måste se till, att man ej för mycket bunde sig för framtiden. Konkurrensens makt vore stor, och det vore ej godt att på förhand säga, till hvilka mått och steg den en gång kunde tvinga de skandinaviska bolagen. Det syntes talaren långt ifrån omöjligt, att dessa bolag af en allt skarpare täflan från utlandet omsider nödgades för egen del acceptera tontinförsäkringen om än i en modifierad form.

Herr FISCHER erinrade med anledning af Herr Ramms anförande derom, att lotteri vore i lag förbjudet såväl i Sverige som i Norge och Finland, hvadan man i sistnämnda länder ej hade att befara den i Danmark af ett utländskt bolag etablerade utlottning af öfverskottet å försäkringarna. Ett gemensamt uttalande från kongressens sida angående det förkastliga och för ett sundt lifförsäkringsväsende skadliga i ett sådant lotteri kunde följaktligen ega sin betydelse endast hvad anginge Danmark. — Konkurrensen vore, på sätt Herr Samson framhållit, en mäktig faktor, som mången gång kunde gifva upphof till åtgärder, som ej alltid vore de bästa. Men man måste göra en väsentlig skilnad mellan inländsk och utländsk konkurrens. Här vore fråga om ett förkastligt och skadligt försäkringssätt, som man äfven af den starkaste konkurrens ej borde kunna tvingas att för egen del antaga. För att emellertid så vidt möjligt göra denna konkurrens oskadlig, vore ett gemensamt uppträdande från de skandinaviska bolagens sida lämpligt.

Friherre LAGERBRING instämde i de af Herr Samson uttalade åsigter. Tontinförsäkringen, som redan gjort sitt intåg i vårt land, innebure en verklig fara för lifförsäkringsväsendet, och hvarje åtgärd, som kunde leda till dess bekämpande, borde derför i tid vidtagas. I detta hänseende hade talaren emellertid föga tilltro till verkan af ett gemensamt uppträdande från kongressens sida. Eggad af den lockelse, som förespeglingen om en stor vinst innebure, skulle allmänheten ej förr få ögonen öppna för det skadliga i tontinförsäkringen, än den gjort den bittra erfarenheten, att tontinen ingalunda håller hvad den lofvar. — Tontinförsäkringen innebure visserligen en fara äfven för de skandinaviska landen, dock ej i samma grad som för utlandet. Tontinbolagen ville nemligen drifva sin rörelse i stor skala och kunde skörda någon afseväird vinst egentligen endast då försäkringarnas antal och belopp antoge stora proportioner, men i de nordiska landen skulle sådant antagligen ej blifva händelsen. Talaren ville ej motsätta sig ett uttalande af kongressen mot tontinförsäkringen, ehuru han ej hoppades stor verkan deraf.

Herr KURTÉN instämde med Herr Hansson och ansåg, att då tontinen på ett betänkligt sätt hotade den sunda lifförsäkringen, borde kongressen uppbjuda all sin förmåga att söka hämma det onda genom att varna allmänheten och öppna dess ögon för tontinens vådor. Ett gemensamt uttalande i ämnet från kongressens sida vore derför af nöden.

Diskussionen om denna fråga förklarades härmed afslutad, hvarpå Herr ordföranden hemstälde, huruvida kongressen funne lämpligt att i en publikation till allmänheten eller till bolagens agenter uttala sitt ogillande af såväl tontinförsäkringen som anställandet af lotteri i sammanhang med lifförsäkring.

Sedan emellertid Herrar Samson och Friherre Lagerbring fäst uppmärksamheten på det olämpliga deri, att berörda båda ämnen sammanfördes, då ett uttalande mot lotteri hade sin betydelse endast i Danmark, der sådant ej vore i lag förbjudet, beslöt kongressen på derom af Herr ordföranden framstälda särskilda propositioner,

dels att kongressen uti en af dess samtliga ledamöter undertecknad publikation, afsedd att spridas i Danmark, skulle uttala sig angående det förkastliga i den af ett utländskt bolag derstädes anordnade utlottning af öfverskottet på försäkringarna,

dels ock att kongressen likaledes skulle offentligen uttala sig mot tontinförsäkringen; och uppdrogs åt en komité, deri invaldes Herrar ordföranden, Hansson, Thiele och Kurtén, att uppgöra och om möjligt vid morgondagens sammanträde framlägga förslag, såväl huru vidsträckt publicitet borde gifvas åt ett sådant uttalande, som ock hur detsamma lämpligen borde affattas.

Femte frågan.

Om utarbetande af skandinaviska dödlighetstabeller.

Diskussionen om denna fråga inleddes af Herr SAMSON, som erinrade, att de svenska lifförsäkringsbolagen vid innevarande års slut förfogade öfver ett material af omkring 33,500 afslutade försäkringar. Lades härtill antalet af de försäkringar, som afslutats af de danska och norska bolagen, vore man uppe i en siffra af 50,000 à 60,000 försäkringar. De 17 engelska bolag, hvilkas dödlighetstabeller tillämpades af de flesta skandinaviska bolagen, hade vid dessas uppgörande att stödja sig på ett material af 83,000 försäkrade och 13,000 dödsfall. Ehuru vi, hvad anginge dödsfallens antal, ännu ej på långt när hunnit samla ett så betydande material som det, hvarpå de engelska bolagen grundat sina beräkningar, och som i sådant hänseende befunnits fullt nöjaktigt, ville det dock synas talaren, som det redan nu kunde vara skäl att vidtaga åtgärder för att med stöd af den erfarenhet, som den gångna tiden lemnat, påbörja arbetet med skandinaviska dödlighetstabeller.

Herr THIELE uttalade sin tillfredsställelse deröfver, att den förre talaren fäst kongressens uppmärksamhet på ett ämne, som för de skandinaviska lifförsäkringsbolagen vore af allra största vigt. Emellertid vore frågan för tidigt väckt. Det material, hvarpå dödlighetstabeller måste stödjas, vore nemligen de timade dödsfallen, och i detta hänseende vore

den erfarenhet, som för närvarande stode oss till buds, allt för kort för att någon säker beräkning derpå skulle kunna grundas. När den rätta tidpunkten vore inne — om 10 à 15 år —, borde vi gripa verket an och med ledning af allas vår då vunna erfarenhet utarbeta tabeller, som kunde tillämpas af samtliga de skandinaviska bolagen. Mellantiden finge dock ej försummas, man måste använda den till att uppsamla så rikhaltigt statistiskt material som möjligt och derunder särskildt lägga märke till, i hvilka hänseenden olikheter med afseende på dödligheten förefunnes inom de särskilda landen.

Herr KURTÉN hade sålunda uppfattat frågan, att meningen nu ej vore att fatta något definitivt beslut angående upprättande af gemensamma dödlighetstabeller, utan endast att söka enas om de förberedande åtgärder, som vore af nöden för att, när den rätta tidpunkten vore inne, skrida till verket och handla gemensamt. För sådant ändamål ansåg talaren önskligt, om man nu kunde förena sig om ett likartadt förfaringssätt för uppsamlande inom de särskilda bolagen af det till grund för gemensamma dödlighetstabeller erforderliga statistiska material och dettas behöriga bearbetande.

Herr HERTZSPRUNG instämde med Herr Thiele. Det vore för ett lifförsäkringsbolag alltid en vansklig sak att börja tillämpa nya dödlighetstabeller, deraf hade man fått erfarenhet i den af talaren representerade försäkringsinrättningen. Emellertid skulle det blifva för lifförsäkringsväsendet i de skandinaviska landen af ett obestridligt gagn att erhålla gemensamma och på egen erfarenhet grundade dödlighetstabeller, desto hellre som de 17 engelska bolagens tabeller, hvilka hos oss tillämpades, visat sig ej vara fullt tillförlitliga, utan för våra förhållanden snarare fördelaktiga än motsatsen. Önskligt vore, att hvarje bolag ville uppsamla och behörigen bearbeta det statistiska material, som stode det till buds, på det man, när rätta tidpunkten vore inne för utarbetande af gemensamma dödlighetstabeller, måtte hafva en säker och tillförlitlig grund för detta vigtiga arbete.

Herr SAMSON sade sig vara fullt öfvertygad om, att de nya dödlighetstabeller, som skulle blifva utarbetade efter de skandinaviska bolagens erfarenhet, skulle komma att visa lägre dödlighet än de 17 engelska bolagens och således bidraga till att nedsätta de nuvarande premierna. Men toge man i betraktande, att vid uträkning af nya premier räntefoten borde nedsättas från 4 % till $3^1/_2$ % och kostnadstillägget höjas, hvarigenom detsamma skulle stå i ett rättare förhållande till bolagens *verkliga* utgifter, än hvad som nu vore fallet, så trodde talaren, att någon väsentlig förändring i de nuvarande brutto-premierna ej skulle uppstå. I fråga om bästa sättet att lösa den nu föreliggande frågan ansåg talaren

lämpligast, att den komité, som komme att utses för att afgifva förslag till åstadkommande af konformitet i uppställning af årliga redogörelser äfvensom anteckningar för statistiskt ändamål, jemväl finge i uppdrag att utarbeta och för näst sammanträdande kongress framlägga förslag till de förberedande arbeten, som kunna finnas erforderliga för utarbetande af gemensamma skandinaviska dödlighetstabeller.

Diskussionen angående denna fråga förklarades härmed afslutad. Sedan Herr ordföranden, med förmälan att annat förslag till besvarande af frågan ej förelåge än det af Herr Samson afgifna, framstält proposition å antagande af nämnda förslag, blef detsamma af kongressen enhälligt godkändt.

Sjette frågan.

Om tilläggspremier.

Diskussionen härom öppnades af Herr FAGERSTRÖM, som framhöll, hurusom den brist på öfverensstämmelse i afseende å tillämpning af förhöjd premie för vissa med särskild risk förenade yrken och sysselsättningar, som förefunnes mellan de skandinaviska lifförsäkringsbolagen, otvifvelaktigt lände till ej ringa skada, hvarför det vore högligen önskligt, om enighet i detta hänseende mellan bolagen kunde uppnås. För sådant ändamål syntes talaren lämpligast, att en komité tillsattes med uppdrag att utarbeta förslag till de tilläggspremier, som för de skandinaviska bolagen kunna finnas erforderliga.

Herr SAMSON: Frågan om lika tilläggspremier vore för försäkringsbolagen af stor betydelse ej så mycket ur finansiel synpunkt, utan nästan hufvudsakligast derför, att allmänheten så lätt finge det intryck, att tilläggspremierna tillämpades godtyckligt, då dessa premier vore olika inom de särskilda bolagen. Emellan de svenska lifförsäkringsbolagen hade förefunnits en öfverenskommelse angående likformighet med afseende å tilläggspremier, men denna öfverenskommelse hade beklagligen numera upphört att gälla. Fullkomlig oreda rådde nu i detta hänseende, och hvarje bolag ginge sin särskilda väg. Såväl i bolagens som allmänhetens intresse vore det emellertid synnerligen önskligt, om enighet rörande tillämpning af tilläggspremier kunde uppnås mellan de skandinaviska bolagen, hvarför talaren ansåg frågan vara för kongressen synnerligen beaktansvärd. — De vigtigaste af de utaf bolaget Nordstjernan för närvarande tillämpade tilläggspremier vore för sjömän och jernvägstjenstemän. För sjömän fordrade bolaget en årlig tilläggspremie af $2^1/_2$ procent

af försäkringssumman, om resan utsträcktes söder om 35° n. br. samt till arktiska farvatten. För resor mellan 35° n. br. och berörda arktiska trakter fordrade bolaget blott 1/2 procent. Deremot plägade bolaget ej taga tilläggspremie för *privatpersoner*, hvilka begåfve sig till Norra Amerika och der vistades norr om 35:te breddgraden. För privatpersoner, som vistades söder om denna breddgrad, fordrade bolaget 1/2 procent i tilläggspremie.

I sammanhang med denna fråga framhöll talaren vigten af föreskrifter för försäkrade, som under försäkringstiden öfverginge till ett lifsfarligt yrke. De svenska bolagens nuvarande försäkringsvilkor medgåfve nemligen, att då en person toge försäkring och vore t. ex. bokhållare till yrket, han derefter kunde blifva verkmästare vid en dynamitfabrik, utan att bolaget egde rätt att fordra ersättning för den ökade risk, den nya befattningen medförde.

Att häri låge ett missförhållande vore lätt att inse.

Herr HERTZSPRUNG: Inom den af talaren representerade försäkringsanstalten funnes knappt någon fråga som vållade så mycket hufvudbry, som den angående tilläggspremier såväl vid afgörandet, om tilläggspremier i ett förekommande fall skulle åsättas, som ock vid bestämmandet af premiesatsen. Det skulle derför leda till undvikande af många och betydande svårigheter, om de skandinaviska bolagen kunde enas om likartade tilläggspremier, för såvidt sådant med afseende på de inom de särskilda landen rådande olika förhållanden läte sig göra. Den vigtigaste frågan i detta hänseende vore obestridligen den angående tilläggspremie för sjöfarande. Enligt talarens erfarenhet skulle det vara lämpligast att bestämma en fix men temligen låg premie för hvarje resa till utomeuropeiska farvatten.

Herr KURTÉN redogjorde för de grundsatser, som med afseende å tilläggspremier tillämpades af bolaget Kaleva. Kortaste tiden för utgörande af sådan premie vore ett halft år. Af sjöfarande drabbades endast sjömän till yrket af extra premie, och tillämpades ungefär enahanda premiesatser som af bolaget Nordstjernan. Äfven vid öfriga yrken, genom hvilkas utöfvande den försäkrades lif utsattes för förökad fara, åsattes särskild premie, äfven då en person först efter det försäkringen blifvit faststäld öfvergått till ett sådant yrke. Sålunda drabbades den försäkringstagare, som inginge såsom arbetare vid krut- eller dynamitfabrik, af en särskild premie af 2 1/2 procent.

Herr SMITH instämde med Herr Hertzsprung angående lämpligheten deraf, att för sjömän bestämdes en måttlig tilläggspremie vid hvarje resa till utomeuropeiska farvatten.

Herr FISCHER upplyste, att enligt den inom bolaget Skandia vunna erfarenhet vore sjömän ej en för försäkringsbolagen så synnerligen farlig risk. Deremot hade utöfvarne af vissa yrken tillskyndat bolaget ej obetydlig förlust. Särskildt vore detta förhållandet med läkare, och statistiken gåfve äfven vid handen, att i Sverige och Norge läkares lifslängd med 5 à 10 år understege den normala. Det skulle enligt talarens åsigt lända de skandinaviska bolagen till stor fördel, om man kunde enas om tillämpande af likartade tilläggspremier. Men frågan vore allt för vidlyftig för att kunna af kongressen på ett nöjaktigt sätt afgöras, hvarför talaren ansåg lämpligast, att dess förberedande behandling öfverlemnades åt en komité.

Herr HANSSON: Försäkringsstatistiken såväl i England som i Norge ådagalade, att sjömän vore en för försäkringsbolagen ganska farlig risk. Lifvet på sjön och den dermed förenade ansträngande sysselsättning medförde ett försvagande af lifskraften. Dertill komme, hvad särskildt anginge Norge, att den mycket talrika fiskarebefolkningen lefde i synnerligen fattiga och för helsan ofördelaktiga förhållanden, till följd hvaraf dödligheten bland denna befolkning vore betydlig. På grund af nu påpekade omständigheter ansåge talaren, att sjöfolk alltid borde draga en viss tilläggspremie, betingad af det för helsan skadliga i sjelfva yrket, och hvilken premies ytterligare stegring sedermera finge lämpas efter de mer eller mindre aflägsna resor, som af dem företoges.

Herr THIELE upplyste, att den af Herr Hansson uttalade princip vore tillämpad i bolaget Hafnia. Bolaget fordrade nemligen af sjöfolk i allmänhet endast på grund af deras yrke en tilläggspremie af $^1/_2$ procent, hvilken premie derefter i händelse af sjöresa höjdes för europeiskt farvatten till 1 procent och för utomeuropeiskt farvatten till $1\,^1/_2$ procent. Vid bestämmande af tilläggspremie kunde man hafva en ganska värdefull hjelp af olycksfallsförsäkringsbolagens erfarenhet. Dervid borde man emellertid enligt talarens uppfattning söka undvika en allt för långt drifven individualisering. Fördelaktigare vore att foga bestämmelser för större kategorier af försäkringstagare, som kunde anses utsatta för enahanda risk.

Herr HERTZSPRUNG ansåg tilläggspremier för utöfvare af vissa yrken ej lämpliga och i princip stridande mot lifförsäkringens idé, enligt hvilken man så vidt möjligt borde se saken i stort och undvika att vid premiesatsernas bestämmande allt för mycket hafva afseende på särskilda lefnadsförhållanden och dylikt. Särskildt kunde talaren icke gilla, att på en viss klass af försäkringstagare lades en särskild premie. Det lämpligaste så väl för bolagen som för allmänheten vore, att frågan om tilläggspremie finge bero på särskild pröfning för hvarje förekommande fall.

Herr BOYE ville ej förneka, att den af den föregående talaren framhållna åsigt innebure åtskilligt tänkvärdt. Emellertid kunde man, åtminstone i Sverige, ej undvara tilläggspremie för sjömän, dertill vore den fara, deras yrke medförde, allt för stor. Men den nu i allmänhet följda grunden såväl för denna tilläggspremies bestämmande som för dess utkräfvande vore allt för invecklad och osäker, och i regeln erhölle försäkringsbolagen ytterst sällan den förhöjda premie, som af den företagna sjöresan påkallades. Det bästa, trodde talaren, vore att bestämma en likformig men låg tilläggspremie för alla idkare af sjömansyrket.

Herr FISCHER, med hvilken Herr SAMSON förenade sig, ansåg det svårligen möjligt att praktiskt genomföra de af Herr Hertzsprung uttalade åsigter, och under alla förhållanden skulle tillämpningen deraf ej vara för bolagen fördelaktig, då man ju vid premiernas bestämmande med nödvändighet måste utgå från den grundsats, att dessa måste innebära full ersättning för den risk, bolaget löpte. Inom vissa yrken och sysselsättningar funnes obestridligen stora kategorier af försäkringstagare, som vore utsatta för en stor och likartad fara. För dessa kunde man bestämma enahanda premie. Men der berörda förhållande ej vore för handen, måste man vid premiesatsens bestämmande hafva afseende på olika lefnadsomständigheter, ålder o. s. v.

Herr HANSSON ansåg frågan angående gemensamma tilläggspremier så svårlöst och åsigterna derom för närvarande så delade, att dess definitiva afgörande lämpligast borde uppskjutas till en blifvande kongress. Asigterna hunne under tiden stadga sig och en hvar kunde bilda sig ett klarare omdöme angående den lämpligaste lösningen.

Då tiden nu var långt framskriden, beslöts på Herr ordförandens förslag, att frågans fortsatta behandling skulle uppskjutas till kongressens nästa sammanträde, dervid en hvar af ledamöterna egde framställa det förslag till tilläggspremie, hvartill han kunde finna sig befogad.

Sammanträdet upplöstes kl. 3.45 e. m.

Den 23 September kl. 1 e. m.

Sedan sammanträdet af Herr ordföranden öppnats, företogs till fortsatt behandling frågan angående amerikanska tontinförsäkringar.

Dervid begärdes ordet först af Herr HANSSON, som meddelade, att de vid gårdagens sammanträde utsedde komiterade, Herrar Fischer,

Thiele, Kurtén och talaren under förmiddagens lopp sökt finna en lämplig lösning af frågan i enlighet med det dem af kongressen lemnade uppdrag. Fullständig enighet emellan de komiterade hade emellertid ej kunnat uppnås. Visserligen vore alla derom ense, att tontinen vore en förkastlig och skadlig försäkringsform, och att ett uttalande i sådan riktning från kongressens sida borde ega rum, men i fråga om så väl formen för ett sådant uttalande som lämpligaste ordalagen derför vore åsigterna delade. Talaren ville nu föreslå, att kongressen beslöte att *dels* utfärda en publikation, innefattande en fullständig redogörelse för tontinförsäkringen i öfverensstämmelse med det utaf talaren vid gårdagens sammanträde i sådant hänseende afgifna förslag, hvilken publikation skulle tillställas de särskilda bolagens agenter för att i deras hand utgöra ett kraftigt vapen i striden mot de amerikanska bolagens försök att sprida tontinförsäkringen bland allmänheten, *dels ock* låta i tidningarna inflyta ett till allmänheten riktadt kortare upprop i enahanda syfte och med hänvisning till den till agenterna utsända vidlyftigare redogörelsen.

Herr THIELE ville ej bestrida lämpligheten af de utaf Herr Hansson föreslagna åtgärder, men trodde det ej vara ur vägen, att kongressen uti sitt uttalande till allmänheten framhölle det förkastliga i såväl tontinförsäkringen som anställandet af lotteri i sammanhang med lifförsäkring. Ett sådant uttalande ansåg talaren kunna ske i ungefärligen följande ordalag:

»Den första skandinaviska lifförsäkringskongressen erkänner visserligen det nyttiga och tillåtliga deri, att vid täflan mellan de särskilda lifförsäkringsbolagen användas flere olika modifikationer af sådana förhållanden, som icke direkt äro betingade af sakens natur. Emellertid användas af vissa utländska bolag former för lifförsäkring, som visserligen icke kunna anses förbjudna af de särskilda landens lagar, men likväl måste anses så skadliga, att kongressen finner sig förpligtad att obetingadt förkasta deras användande.

Sådane försäkringsformer äro:

1. den så kallade amerikanska tontinen, enligt hvilken en uteblifven premieinbetalning betager den försäkrade all rätt till godtgörelse för äfven en del af de förut inbetalda premierna, hvarefter det genom en sådan konfiskation förvärfvade belopp användes till att gynna de försäkrade, som varit i stånd att fullgöra inbetalning af samtliga premierna;

2. den i Danmark tillåtna men i Sverige, Norge och Finland genom lagstiftningen förbjudna bortlottningen af öfverskottet å försäkringarna.

Kongressen är visserligen ej i okunnighet derom, att anledningen till dylika försäkringsformer kan vara att söka i ett omåttligt bruk af konkurrensfriheten och ej behöfver vara föranledd af ett tillstånd af svag-

het hos de bolag, som använda dem. Men ett fortsatt begagnande af dessa försäkringsformer inom det skandinaviska norden bör betraktas såsom ett ovedersägligt bevis derpå, att de bolag, som deraf göra bruk, sakna både vilja och förmåga att deltaga i en sund konkurrens.»

Herr FISCHER framhöll, att han visserligen gillade det mål, som Herr Hansson åsyftade, och ej heller ville motsätta sig, att en uppfordran i sådan riktning från kongressens sida stäldes till allmänheten, men beträffande innehållet deraf vore talaren ej med honom ense. Vid affattningen af en sådan uppmaning till allmänheten vore den största försigtighet af nöden, hvarje ord måste vägas, och ej ett uttryck finge deri inflyta, som kunde utgöra en svag punkt och möjligen i motståndarens hand blifva ett farligt vapen mot kongressen och de bolag, som ej ville acceptera tontinen. De närvarande ombuden vore ej försedda med fullmakter från sina respektiva bolag och handlade här följaktligen ej å deras vägnar, utan endast såsom enskilda personer. Vid sådant förhållande och då kongressens uttalande i frågan naturligen vore för bolagen af stor betydelse, ansåge sig talaren ej böra biträda något förslag till kongressens uttalande, hvilket ju borde vara af dess ledamöter undertecknadt, med mindre han haft tillfälle att derom först konferera med sitt bolags styrelse.

Med Herr Fischer instämde Herr FAGERSTRÖM.

Herr SAMSON hemstälde, om ej den framställning från kongressens sida till allmänheten, som af några talare påyrkats, skulle lämpligast kunna ske i form af ett referat af kongressens förhandlingar i frågan, som publicerades i tidningarna. Detta hindrade ej, att en vidlyftigare redogörelse, på sätt Herr Hansson föreslagit, trycktes och utdelades bland bolagens agenter, förutsatt nemligen, att man kunde enas om redaktionen af en sådan redogörelse.

Herr FISCHER erinrade med anledning af Herr Samsons yttrande, att det antagligen skulle erbjuda betydande svårigheter att så affatta ett referat, att allmänheten, som naturligen egde föga kännedom om tontinförsäkringens natur, kunde derigenom bibringas tillräcklig upplysning och på samma gång varnades för vådorna af denna försäkringsform. Emellertid framginge af den förda diskussionen, att meningarna bland kongressens medlemmar ännu vore mycket delade angående lämpligaste sättet för frågans lösning, hvarför det vore önskligt, om tillfälle lemnades att än ytterligare öfverväga hvad som deri borde åtgöras.

Herr HANSSON framhöll, att frågans vigt med nödvändighet kräfde, att kongressen fattade beslut angående ett gemensamt uppträdande i ändamål att med kraft motverka tontinens framsteg. I detta hänseende

ansåge talaren fortfarande lämpligast, att kongressen handlade i öfverensstämmelse med hvad talaren föreslagit. När det gälde att bekämpa en för försäkringsbolagen och det sunda försäkringsväsendet i dess helhet så farlig fiende, som tontinen obestridligen vore, måste man handla raskt och kraftigt och med åsidosättande af alla enskilda hänsyn.

Herr KURTÉN instämde med Herr Hansson.

Sedan diskussionen härefter förklarats afslutad, beslöts på framställning af Herr ordföranden, att frågans fortsatta behandling skulle uppskjutas till morgondagens sammanträde.

Till förnyad behandling företogs vidare den från gårdagen uppskjutna frågan angående tilläggspremier, dervid ordet först begärdes af Herr BOYE, som erinrade om olämpligheten af det sätt, hvarpå tilläggspremie för närvarande af de svenska bolagen utkräfdes af sjömän. I sjelfva verket vore det endast ganska sällan som det i försäkringsvilkoren stadgade premietillägget komme bolagen till godo. Detta vore isynnerhet händelsen med premietillägget för sjöfart i de sydliga farvattnen. För att nu söka komma derhän, att bolagen verkligen finge någon godtgörelse för den förökade risk, sjömansyrket obestridligen innebure, ville talaren föreslå, att för sjömän bestämdes en likformig tilläggspremie af $^1/_2$ procent, gällande för hela lifvet och för resor i alla farvatten.

Häremot erinrades af Herrar FISCHER och SAMSON, att förslaget innebure en orättvisa mot dem, som endast mera sällan företoge sjöresor, samt att derigenom ej föreskrefves någon tilläggspremie för det fall, att en person öfverginge till sjömansyrket först efter att hafva tagit lifförsäkring, hvaremot Herr Boyes förslag biträddes af Herrar HERTZSPRUNG och SMITH.

Herr HANSSON ansåg den af Herr Boye föreslagna premiesats allt för låg i förhållande till bolagens risk. Emellertid syntes det talaren framgå af den förda diskussionen, att meningarna inom kongressen vore allt för delade för att man nu skulle kunna komma till en tillfredsställande lösning af frågan, helst meningsutbytet hittills egentligen endast afsett *en* tilläggspremie, nemligen den för sjöfarande, då frågan i sjelfva verket omfattade *samtliga* de vid lifförsäkring ifrågakommande tilläggspremier. Det syntes vid sådant förhållande talaren lämpligast att uppskjuta frågans definitiva afgörande till näst sammanträdande kongress.

Sedan flere talare instämt med Herr Hansson, och diskussionen härefter förklarats afslutad, hemstälde Herr ordföranden, att frågan måtte hänskjutas till behandling af en komité af fyra personer, med uppdrag att

utarbeta och för näst sammanträdande lifförsäkringskongress framlägga förslag till gemensamma tilläggspremier för de skandinaviska bolagen.

Berörda hemställan blef på derom framstäld proposition af kongressen antagen; och utsågos till ledamöter i komitén Herrar Boye, Thiele, Smith och Kurtén.

Till ledamöter i den komité, som hade att utarbeta och för nästa kongress framlägga förslag dels till åstadkommande af konformitet i uppställning af årliga redogörelser samt anteckningar för statistiskt ändamål, dels ock till de förberedande arbeten, som kunde finnas erforderliga för utarbetande af gemensamma skandinaviska dödlighetstabeller, utsågos Herrar Thiele, Hansson och Samson.

Sammanträdet upplöstes kl. 3.30 e. m.

Den 24 September kl. 1 e. m.

Sedan sammanträdet af Herr ordföranden öppnats, företogs till fortsatt behandling frågan angående amerikanska tontinförsäkringar, dervid ordet först begärdes af Herr HANSSON, som med anledning af de skiljaktiga åsigter, som inom kongressen gjorde sig gällande i fråga om formen för kongressens uppträdande gent emot allmänheten i denna angelägenhet, såsom sin mening uttalade, att man kanske lämpligast borde inskränka sig till ett af kongressens medlemmar undertecknadt cirkulär till bolagens agenter med redogörelse för tontinförsäkringens natur och framhållande af dess vådor; och då ju vid det förhållande, att detta cirkulär endast vore afsedt för agenterna, en viss skärpa i uttrycken ej kunde skada, trodde talaren cirkuläret böra affattas i ungefärlig öfverensstämmelse med det af honom i frågan afgifna förslag.

Herr FISCHER ansåg äfven lämpligast, att kongressen ej läte något kollektivt uttalande inflyta i tidningarna, utan inskränkte sig till ett cirkulär till agenterna. Likväl kunde det ej skada, om en resolution, tydligt uttalande kongressens uppfattning af tontinförsäkringen, intoges i protokollet; och trodde talaren, att åt en sådan resolution borde gifvas följande lydelse:

»Kongressen erkänner, att många former för lifförsäkring äro lofliga, ja nödvändiga, derest de mångsidiga behofven skola tillfredsställas.

Ur sigte får dock ej lemnas lifförsäkringens idé, som är att befordra till sparsamhet, i det den såväl utfäster utbetalning af försäkringssumman å gifven tid som ock tillförsäkrar den försäkrade frukterna af hans redan

gjorda besparingar, derest han af förändrade lefnadsvilkor eller andra omständigheter ser sig nödsakad att afbryta försäkringsaftalet.

Den amerikanska tontinen kränker emellertid denna försäkringens idé derigenom,

att den betager en försäkringstagare, som af en eller annan anledning uraktlåtit att i rätt tid erlägga samtliga under tontinperioden förfallande premier, all rätt att utbekomma någon som helst godtgörelse för sina redan gjorda inbetalningar,

att den grundar sina förespeglingar om vinst hufvudsakligen på det antagande, att det öfvervägande antalet försäkringspolicer, tillhörande en tontingrupp, skola blifva förverkade och de för dem insatta medel tillgodokomma de försäkringstagare, som intill tontinperiodens utgång kunnat bibehålla sina försäkringar vid gällande kraft, samt

att den sålunda gynnar de bemedlade på de obemedlades bekostnad.

På grund häraf förklarade samtliga deltagarne i kongressen, att de nordiska lifförsäkringsbolag, som ville bibehålla sin nuvarande aktningsbjudande ställning, borde hålla sig främmande för denna förkastliga försäkringsform, dubbelt förkastlig genom det försåtliga sätt, på hvilket vissa amerikanska bolag sökte befrämja densamma.»

Herrar THIELE och SAMSON biträdde Herr Fischers förslag.

Herr KURTÉN förklarade, att han visserligen instämde med de ledamöter, som ansågo, att till de vid kongressen representerade bolagens agenter borde utfärdas ett cirkulär, innehållande fullständig redogörelse för tontinförsäkringen och kongressens uppfattning af densamma, men att han tillika ansåge lämpligt, att kongressen i en kortare, af kongressens medlemmar undertecknad skrift uttalade sig direkt till allmänheten. Talaren uppläste förslag till en sådan skrifvelse, så lydande:

»Samlade till en kongress för att behandla frågor hörande till lifförsäkringens område, hafva vi i afseende på den amerikanska tontinförsäkringen ansett oss böra till den skandinaviska allmänheten uttala vårt ogillande af densamma, enär den hvilar på en grund, hvilken vi ej anse förenlig med den sunda lifförsäkringens idé. Den amerikanska tontinförsäkringen bygger nemligen sin hufvudsakliga utsigt om vinst på förutsättningen, att omkring två tredjedelar af de försäkrade personerna, hvilka bilda en tontinklass, skola af en eller annan orsak försumma någon framtida premieinbetalning, hvarigenom alla de tidigare erlagda premierna ohjelpligen äro förverkade till förmån för dem, som vid tontinperiodens utgång hafva kunnat uppehålla sina försäkringar. Slumpen bestämmer sålunda hvem som kommer i åtnjutande af den uppsamlade vinsten, hvilken, för den händelse att dödsfallen äro normala och alla i tontinklassen uppehålla sina försäkringar, ej synnerligen kommer att öfverstiga

vinsten vid motsvarande försäkringsformer utan tontin. Och då i allmänhet de mindre bemedlade, som mest äro i behof af sina besparingar, äro synnerligen utsatta för att förlora sina premieinbetalningar, anse vi den amerikanska tontinen vara ett medel för den bemedlade att förskaffa sig en fördel på den obemedlades bekostnad.»

Sedan åtskilliga talare framhållit det mindre lämpliga deri, att kongressen i denna angelägenhet hänvände sig direkt till allmänheten, samt Herr Hertzsprung förmält, att han till följd af den officiela ställning, den af honom representerade försäkringsanstalten intoge, ej ansåge sig befogad att sätta sitt namn under det dokument, kongressen kunde komma att i ämnet utfärda, förklarades diskussionen öfver denna fråga afslutad, hvarefter Herr ordföranden, sammanfattande de derunder framstälda förslagen, framstälde proposition på ett hvar af dem, utan att något tillvann sig erforderlig majoritet.

Herr ordföranden hemstälde då, att kongressen måtte besluta att till de här representerade bolagens agenter utfärda ett af samtliga ledamöterna, med undantag af Herr Hertzsprung, undertecknadt cirkulär, innehållande en på protokollet grundad redogörelse för tontinförsäkringen och kongressens uppfattning af densamma, äfvensom uppdraga åt vissa personer att redigera ett sådant cirkulär.

Berörda hemställan blef vid framstäld proposition af kongressen antagen, och uppdrogs åt Herr ordföranden samt Herrar Hansson och Samson att i samråd med sekreteraren med full befogenhet redigera det beslutade cirkuläret.

Kongressen uppdrog vidare åt Herrar ordföranden, Samson, Friherre Lagerbring och Fagerström att justera det vid kongressens sammanträden förda protokoll.

Då nu samtliga de för kongressen uppstälda öfverläggningsämnen voro genomgångna, och kongressens arbete sålunda afslutadt, frambar Herr Hertzsprung de närvarande ledamöternas tacksamhet till Herr ordföranden för den oveld och skicklighet, han vid utöfvandet af sitt vigtiga uppdrag ådagalagt.

Herr ordföranden tackade för det honom visade förtroende och uttalade sin tillfredsställelse med de genom kongressen vunna resultat samt sin förhoppning, att ombud för de nordiska lifförsäkringsbolagen snart åter måtte beredas tillfälle att sammankomma för rådplägning angående gemensamma angelägenheter, hvarefter kongressen upplöstes.

In fidem

Hj. af Petersens.

